

Bir aslan göçtü diyeler: Akif Emre'ye bir vefa

Mustafa Runyun, vefatının ardından Akif Emre için duygularını kaleme aldı

Mustafa Runyun | Haberiyyat

<http://www.haberiyyat.com/akif-emrenin-ardindan/bir-aslan-goctu-diyeler-akif-emre-ye-bir-vefa>

23 Mayıs 2017 saat 12:06'da gelen bir telefonun hayatımı bu kadar derinden etkileyebileceğini nereden bilebilirdim ki? Babam arıyordu ve telefonu açtığımda ağlamaktan dediği anlaşılmaz bir haldeydi. Dedikleri arasından şu 5 kelimeyi seçmek mümkündü sadece: "Mustafa, Akif abi vefat etmiş!".

Bu yazıya nasıl başlamam gerektiğini bilmiyorum; zaten bir "ölüm" yazısına nasıl başlanabilir ki? Tek bildiğim şey, bir vefa ve bir veda olarak bu yazıyı kaleme almam gerektiği: Hiçbir şeyi değiştirmeyecek de olsa; kimse umursamasa da, belki de hiç okunmayacak bile olsa...

Onunla kişisel hikayemiz yaklaşık on sene öncesine dayanıyordu. Dünyada 24 yıl tamamlamış biri için pek fena bir rakam değildi bu sanırım. Pek çok kişi için gazeteci, yazar, belgeselci, yayıncı Akif Bey olan Akif Emre'yi ilk olarak "Akif abi" olarak tanımıştım, zira babam ve dayım ona böyle sesleniyordu: Akif abi... Ölümün insanı vefat eden kişiyle olan anılarını hatırlamaya zorlayan bir fiyakası var. Biraz zihnimi yokladığımda Akif Emre ile 2007 yılına dayanan tanışma hikayemizi hatırlayabiliyorum. Onu 2007 yılında lise hazırlık sınıfına başlarken tanımıştım. Yazılarından ve mücadelesinden haberdar biri olarak da değil üstelik. O benim için babamın ve dayımın gençlik yıllarından kalma kadim bir dost ve lisede ilk tanıştığım arkadaşlarımdan biri olan Taha'nın babasıydı. O benim için ilk olarak bir aile dostu ve bir babaydı yani.

Yazılarını ilk okuduğumda gençliğin verdiği toyluk ve cehaletle pek bir şey anlayamadığımı hatırlıyorum. Zaten benim onunla karşılaştığım ilk yer de onun yazıları değildi. Yaşım biraz büyüdüğünden babamlarla birlikte onların senelerdir devam ettirdikleri mutat toplantılarına gitmeye hak kazanmıştım. İşte benim onunla karşılaşmam da bu toplantılardan biri sayesinde olmuştu. Onu asıl olarak yaklaşık 20.000 kitap barındıran 90 metrekairelik evinde tanımıştım. Şüphesiz yazdığından daha iyi konuşuyordu; kendisine bunu hiç söyleyemedim ama hala aynı kanaatteyim. İnsanı etkileyen bir birikimi ve dinleyeni içine çeken bir derinliği vardı. Ama onu tanıyanların kendisine karşı bu kadar derin bir muhabbet beslemesinin sebebi

bence bunlar değildi. Onun duruşunda çok az insana nasip olan Allah vergisi bir asalet ve nezaket saklıydı. Konuşurken seçtiği kelimelerden, karpuz yiyiş tarzına kadar hareketlerine dikkatle baktığınız zaman ondaki bu Allah vergisi “fazlalılığı” görmek mümkündü. O toplantılarda o zaman önemini kavrayamadığım pek çok şey öğrenmiştim. Evet, Akif Emre gerçekten sabırlı vefakâr bir dost ve öğretmendi etrafındakiler için. Vefat etmesi bile bu durumu değiştiremedi sanırım.

Yazıya doğru mu başladım hala emin değilim fakat daha sıcak ve daha insani bir yerden devam etmem gerektiğinin farkındayım. Okuduğum okulların insanı akademik bir soğukluk ve entelektüel bir kibire götürdüğü söylenebilir. O da bunun farkındaydı sanırım. Ona referandum sürecinden önce sürece dair karaladığım bir yazıyı değerlendirmesini rica ederek göndermişim. Bana yazıyı eleştiren uzun bir kritik göndermişti, on maddelik. Eleştiriler sert ve yerindeydi fakat babacan ve candan bir üsluptaydı. Kırıcı ve üstten de olsa fark etmezdi aslında. Zira yazıma değer verip okumuş olması bile benim için başı başına bir onurdu. Eleştirilerinin minvalinde genellemelerden kaçınmak, somutluk, güne dokunmak ve daha da önemlisi insaniyeti elden bırakmayan bir sadelik vardı. Şöyle bir cümle yazmıştı yazım için: “Daha basit, daha insani boyutta ele alıp, küfretmeden düşündüğünü yazabilecek kapasitede olduğunu düşünüyorum”. Şimdi düşünüyorum da aslında eleştirileri onun yaşama düsturu ve duruşunu özetliyordu: Basit değil ama sade, geçmişi önemseyen ama günü kaçırmayan, derin ama somut, büyük ama genellemelerden kaçınan, objektif ama insani... Bakılmayanı görmek gibi bir özelliği vardı. O’nu bizim için kalite anlamında diğerlerinden ayıran şey de buydu: Paradigma-ya kafa tutan simitçi, Çamlıca’da gezinen papağanlar, ölümü Afrika’da ölen bir aslan kadar değer ifade etmeyen Myanmarlı bebekler belki de sadece onun dikkatini çekmişti. İnsanların hayatını değiştiren küçük dinamiklere odaklanırdı. Büyük hikayeleri, gündelik hayata zerk olmuş o en basit emareler üzerinden okuyabilmek gibi bir kabiliyeti vardı. Babamların toplantısında bir kere “İslami STK’ların geçirdiği dönüşümü tebrik kartlarından ve davetiye kağıtlarının kalitesindeki dönüşümden anlayabilirsiniz” demişti. Güç ile kurduğu ilişki onun davasının ve ilkeselliğinin de temelini oluşturuyordu: Yoz bir muhalif değildi. Yanlışta yanlış demeyi, doğruyu da takdir etmeyi şiar edinmişti kendine. İslami duruşuna ve ilkelerine ters bir şey yapıldığında ceketini alıp sessizce kapıyı arkadan kapatarak oradan çıkardı. O, benim şu hayatta tanıdığım en onurlu, en dik ve en hakiki adamdı. “Haza adam” denir ya; öyle işte...

Onun da sürekli vurguladığı gibi bir telefon uzaklıkta olduğumuz yakınlarımıza ulaşamayacak kadar meşgulüz. Okul ve hayat meşgalesi içinde Akif Emre ile sürekli bir teşriki mesai içerisinde bulunma imkânım olmadı maalesef. Karşılaştığımızda muhabbet etmeye çalışırdım; şu an neden bunu daha sık yapmamışım diye

üzülüyorum. Onunla en son anneannemin taziyesinde ayaküstü görüşebilmişim. Ondan önce ara ara karşılaştık da geçen seneki Dünya Bülteni'nin iftarında oturma fırsatımız olmuştu. Onu o zaman gördüğümde garip hissetmişim, çünkü çökkün bir hali vardı. Yüzüne inen çizgiler derinleşmişti, sesi biraz yorulmuş ve bedeni öne eğilmişti. Belki de o zaman bana öyle gelmişti ama bir yorgunluk halinin ona dokunduğu hissedilebiliyordu. Bu yorgunluk halini ona kimlerin dokundurduğunu ise şimdi daha iyi anlayabiliyorum.

Akif Amca benim için İslamcılığın son kalesiydi. Onun mücadelesini çehresine baktığım zaman duyumsayabiliyordum. Veçhesinde bana “neyi kaybettiğini hatırla!” diyen bir yankı vardı. O, Sezai Karakoç'un deyimiyle “idealizmi öldürmeyen bir realizmle” mücadele ediyordu hayata karşı. Müslümanların İslami bir düzen için mücadele etmemesinden ziyade, bu mücadele vizyonuna talip olacak bir zihnin Müslümanlarda kalmamasından yakınıyordu. “Bozgunda bir fetih düşünde olanları” uyandırmaya çalışıyordu öncelikle. Bütün arkadaşları “devletlü” olan adamların imtihanı tarihte pek değişmiyor bu açıdan. Dostları dedikleri her şeyin farkındaydı ama onu dinlemek istemiyorlardı. Çünkü caka satmak daha kıymetliydi bu ortamda. Bence dayanılmaz olan şey, bu durumun O da farkındaydı. İsmet Özel'in “Her gün yepyeni rüyalarla ödenebilen bir ceza” dediği bu olsa gerek. O, Mahallede kalan son “akıllı deli” idi. Durduğu yeri biliyordu ve kendinden emindi. Yani onunkisi gönüllü bir sürgündü. -dedemin tabiriyle- Davalı adamlarından biriydi. Duruşu bana “Emrolunduğun gibi dosdoğru ol” emrini hatırlatıyordu. İlkeli bir adamdı. Daha da önemlisi bir duruşu vardı; omurga fukarası meslektaşlarının hiç sahip olamayacağı bir hasletti bu. Belki de bu yüzdendir ki onun arkasından anma yazısı yazan köşe yazarları ve taziye mesajı gönderen siyasiler üzgün, mahcup ve garip kalmışlardı. O her şeye inat eski dava arkadaşlarının kaybettiği şeyleri tek başına muhafaza ediyordu. Herkesin diline doladığı Yeni Şafak'ta yazmasının sebebinin bu olduğunu düşündüm hep: Mevziileri terk etmemek. Beni en çok etkileyen de başka “mahallelerde” el üstünde tutulabilecek bu adamın bir uyarıcı sabrıyla bulunduğu yeri terk etmemek için çabalamasıydı. Ama her şeye rağmen, Akif Emre olmayan bir yerde durmaya çalışıyordu. Akranlarının iktidar tamahkarlığına, yahut yoz bir muhalefete savrulmaktan kendilerini koruyamadıkları yerde durmayı başarıyordu. Belki hareket alanı günden güne azalıyordu ve orada durmak imkânsız hale geliyordu ama bu onu yıldırılmıyordu. Edward Said'in tanımladığı anlamda gerçek bir entelektüeldi: Yersiz, yurtsuz ve huzursuz. Ama muhtemelen son dönemlerdeki sikkincilik ve karamsarlığı ülkenin içine düştüğü itidali yok eden bu aşırılıklar ortamından ileri geliyordu; hakkaniyetli bir yerde durmayı imkânsız kılan bir ortam. Ölümünü öğrendikten sonra aklıma ilk gelen düşüncelerden biri de bu oldu: Allah, aramızdan derdine en sadık olanını yanına erkenden aldı; onu iftiraya kurban etme-

di. Ama sonra şunu düşünmekten de kendimi hiç alıkoyamadım: Peki şimdi biz ne yapacağız? “Bizi uyaran, her zaman dimdik duran, davasının derdini çeken o nirengi noktası artık yok” dedim kendi kendime. Sanırım en zoruma giden en inanmak istemediğim kısımda bu oldu.

Bütün çağrıştırdığı menfi manalarına rağmen İslamcılığı terk etmiyordu; İslamcılık onun için adaleti tesis, hakka riayet ve geçmişle bir hesaplaşma manasını taşıyordu. İslamcılık onun için bir tutum ve duruş meselesiydi. Durduğu yeri terk etmemekle birlikte, mahallesinin ayakları altından çekilmesine de müsaade etmedi. En eskilerden ve en satın alınamazlardan olduğu için göndermeye gücü pek yetmiyordu kimse. İmkânı olsa onu sürgün edeceklerin şu an arkasından ağlak ve yavan bir matem tutması da bu yüzden sanırım: Akif Emre kaybetmedikleri son vicdanlarıydı, onlar yerine çile dolduran bir kalp... Ama daha da önemlisi Akif Emre, bütün İslamcı eskilerine artık olamayacak kadar yozlaştıkları o onurlu ve vakar duruşu devamlı hatırlatıyordu. O bizi “rahatsız etmeye gelen” son adamdı. Bir üslubu vardı: Kimseyi küstürmeyen, kimseye sövmeyen, mutedil ve sofistike. Ama dediğini çekinmeden söyleyecek bir cesareti her daim kalbinde taşıyordu. Bir İslam alimi değildi belki ama gelenek ile kurduğu ilişki ve artık herkeste kaybetmeye yüz tutan bir medeniyet tasavvuruna sahipti. Buna şu an kaç “İslam alimi” sahip ki? Tezkirelerde anlatılan alimlerdeki ilim ferasetini onun yaşantısında görmek bu açıdan mümkündü.

Deniz Baran’ın Akif amca ile ilgili taziye yazısında dediği gibi onun bir “öğrencisi” olabildim mi bilmiyorum. Ama kafama bu “derdi” taktığımdan beri onu örnek aldığımdan eminim. Dostoyevski’nin Gogol’a istinaden söylediği gibi biz de Akif Emre’nin paltosundan çıkmıştık. Tamahkar bir çağda fikrin namusunu, kalemin haysiyetini ve iktidara yamanmayan bir duruşu ondan örnek alabiliyorduk. Bence yalnız ve kenara atılmış bir adam değildi Akif Emre. Bir dergâhın hadiminin yalnızlığı neyse onunki de böyleydi. Gelenin ve gidenin pek olduğu dünyada kanaatkâr bir derviş... Onurlu bir bekleme ve gönüllü bir sürgünü yaşamak nişanıyla da emanetini teslim etti.

Akif Emre’yi Endülüs’ün asri hadimi, insanların hakka çağıranı ve memleketin kalan son birkaç vicdanından biri olarak hatırlayacağım. Onu şimdiden özledim. O gidince Bosna öksüz, İstanbul süzgün ve Endülüs yitik kaldı. O, bir arkadaş, bir abi, bir baba, bir İslamcı, bir entelektüel ve bir dava adamıydı: “Haza adam”...